

די יידישע פליטים אין אויסטראליע

פון
ד.ה. בערגער

עס איז זייער א פינלעכע אויפגאבע צו באהאנדלען די פראגע פון דער פליטים-אינוואנדערונג קיין אויסטראליע. מיר שרייבן נישט די דאזיקע ארבעט מיט א געפיל פון ביטערקייט, מיט טענות צו וועמען עס זאל נישט זיין. ווייט דערפון. אונזער צוועק איז בלויז צו פארצייענען די דערפארונגען פון די ערשטע פליטים-אימיגראנטן. די דאזיקע דערפארונגען וועלן קאנען די נען אלס א גוטע לעקציע אויף להבא, ווען די פראגע פון אימירגראציע קיין אויסטראליע וועט אמאל ווידער ווערן אקטועל. אונזער ארבעט איז א רעזולטאט פון אן אויספארשונג וועגן דער פליטים-אינוואנדערונג קיין אויסטראליע. אין דער אויספארשונג האבן פריינטלעך מיטגעווירקט די באאמטע פון אינערן-מיניסטעריום, פון אויסטראלישן בירדא פאר פאלקס-ציילונג און סטאטיסטיק, פון געזונטהייטס-דעפארטאמענט און פון דער אויסטראליש-יידישער „וועלפער סאסייטי“.

1. די אויסטראלישע אימיגראציע-פאליטיק און די יידישע פליטים

דער אויסטראלישער קאנטינענט גויטיקט זיך אין א בא-פעלקערונג פון 30 ביז 60 מיליאן נפשות פאר איר ווייטערדי-קער אנטוויקלונג. אין דער פארגאנגענהייט איז נישט געווען קיין פראקטישע מעגלעכקייט צו באקומען איינוואנדערערס פון דער ווייטער ראסע אין א מאסן-מאסשטאב. אבער ווען דאס איז

די יידישע פליטים אין אויסטראליע

געווארן מעגלעך אדאנק היטלערס קומען צו דער מאכט, און א גוטער אימיגראנטן-עלעמענט האט געזוכט צו קומען קיין אויסטראליע. האט מען אים נישט געוואלט אריינלאזן. בלויז 7,000 זענען געקומען אין משך פון 8 יאר (1933-1940). מיט וואס לאזט זיך דערקלערן דער דאזיקער פארדאקס? מיר מוזן אנאליזירן די מאטיוון, וואס זענען אנגעגעבן געווארן קעגן דעם אריינלאזן פליטים אין גרעסערע צאלן, כדי צו פארשטיין זייער אמתע באדייטונג. די מאטיוון לאזן זיך איינטיילן אין צוויי קאטעגאריעס: ראשית, די מאטיוון, וואס פון זיי איז דיק טירט געווארן די אפיציעלע אימיגראציע-פאליטיק. והשנית, די מאטיוון, וועלכע מען האט אנגעגעבן, כדי צו באאיינפלוסן די עפנטלעכע מיינונג. די צווייטע האבן אין א סך פרטים זיך גע-דעקט מיט די ערשטע.

די אלגעמיינע שטעלונג פון דעם אינערן-מיניסטעריום איז געווארן דיקטירט דורך דעם פרינציפ: אז די באפעלקערונג פון אויסטראליע מוז 95 פראצענט זיין א בריטיש-געבוירענע. אויב מ'זאל אננעמען, אז פון די איבעריקע 5 פראצענט (וואס מאכט אויס 350,000 לויט דער אלגעמיינער באפעלקערונג פון 7 מיליאן) וועלן אויסשטארבן 7 טויזנט יערלעך, וועט מען די זעלבע צאל נישט-בריטישע אימיגראנטן אריינלאזן אין אויסטראליע. אפילו אונטער אן אינטערנאציאנאלן דרוק אויף דער עוויאנער קאנפערענץ אין סעפטעמבער 1938, האט אויסטראליע זיך אפגעוואגט אריינצולאזן מער ווי 15 טויזנט יידישע פליטים אין פארלויף פון 3 יאר. (1)

א צווייטער באדינג פון דער אויסטראלישער אימיגראציע-פאליטיק איז, אז דער אימיגראנט מוז זיין פולשטענדיק געזונט סיי פיזיש און סיי גייסטיק, אן פנים אין זיין כאראקטער, בא-זיצן גוטע בילדונג און פאחמאגן גענוג געלט, כדי זיך צו קענען אויסהאלטן. דעם לעצטן פונקט האט מען אויסגעטייטשט אויף פארשידענע אופנים און פארשידענע צייטן. ביז דער ערשטער

(1) פון דער דאזיקער קוואטע האט מען געגעבן 4,420 אריינפאר-דערלויבענישן, פון וועלכע נישט אלע זענען געווארן אויסגענוצט.

העלפט פון 1938 האָט מען פון אימיגראַנט פּאַרלאַנגט 200 פונט, שפּעטער האָט מען דעם סכום פּאַרנערטערט ביז 500, 800 און 3,000 פונט. צום סוף איז מען אפילו דערנאָנגען ביז 5,000 פונט. דערמיט האָט מען אַ פנים געוואָלט פאַרזיכערן ביידע צדדים, דעם אימיגראַנט און דעם אויסטראַלישן קיבוץ, אז דער נייַאָנגעקומענער זאָל נישט זיין אַ לאַסט פאַר די עפנט-לעכע פּאַנדן און אז די אַדמיניסטראַציע זאָל זיין פריי פון יעט-וועדער זאָרג וועגן אים. אין הסכם דערמיט האָט יעדער אימיר-גראַנט, פאַר וועלכן עס האָט גאַראַנטירט אַ פריינט, אָדער אַ קרוב, געדאַרפט אויפווייזן נאָר 50 פונט. די גאַראַנטיע האָט פאַרפליכטעט אין משך פון 5 יאָר.

ביידע פּרינציפן האָבן אוממעגלעך געמאַכט אַ מאַסן-אימיגראַציע וואַנדערונג קיין אויסטראַליע. די דערפאַרונג האָט געוויזן, אז אויסטראַליע האָט זיך נישט געהאַט צו ריכטן אויף בריטיש-געבוירענע אימיגראַנטן אין גרעסערע צאָלן. אין משך פון יעדן יאָר ביז 1938, וואָס איז געווען אַ צייט פון פּראָספּעריטי אין אויסטראַליע, האָט דאָס לאַנד פאַרלוירן דורך אויסוואַנדערונג 3,389 בריטיש-געבוירענע.

נישט געקוקט אויפן קאַנסערוואַטיוון כאַראַקטער פון דער אויסטראַלישער אימיגראַציע-געזעצגעבונג, האָט זי דאָך נישט אויסגעשלאָסן טעאָרעטיש די מעגלעכקייט, אז אין לאַנד זאָלן אַרײַנקומען צענדליקער און אפילו הונדערטער טויזנטער פליטים מיט דעם מינימום אויפווייזקאָפיטאַל פון 200 פונט. אָדער 50 פונט מיט אַ גאַראַנטיע. אין 1933 האָט די נישט-בריטישע באַ-פעלקערונג אין אויסטראַליע אויסגעמאַכט אַרום 2 פּראָצענט. אין ניו-סאָטוואוילס, וואָס ציילט 40 פּראָצענט פון דער אויסטראַלישער באַפעלקערונג, איז דער פּראָצענט געווען נאָך קלע-נער (אַרום 1.4). אחוץ דער יערלעכער קוואַטע פון 7,000, האָבן קיין אויסטראַליע געקאָנט אַרײַנקומען 200,000 נישט-בריטישע אימיגראַנטן. דער טראַדיציאָנעלער פּרינציפ פון אַ 95-פּראָצענט-טיקער בריטישער באַפעלקערונג וואָלט דערביי געבליבן אַפּגע-היטן פינקטלעך און גענוי. אַ פנים, אז מען האָט באַשווערט די

אינוואַנדערונג פון פליטים קיין אויסטראַליע צוליב מאַטיוון, וואָס ליגן מהיז די גרעניצן פון דער שטענדיקער אַפיציעלער אימיגראַציע-פּאָליטיק.

2. די עפנטלעכע מיינונג

עס זענען אונז באַוווּסט די טענות, וואָס מען האָט געהאַט קעגן דעם אַרײַנלאָזן יידישע פליטים אין גרעסערע צאָלן. מען האָט געזאָגט, אז סוף-כל-סוף מוז דאָך זיין אַ ברעקעלע אמת אין די נאַצישע באַשולדיקונגען קעגן די פליטים; אז זיי וועלן אַרויסרופן אַנטיסעמיטישע שטימונגען; אז די אַרבעטסלאָזיג-קייט וועט צוליב זיי ווערן גרעסער, זיי וועלן אַראָפּדריקן דעם עקזיסטירנדיקן לעבנס-סטאַנדאַרד. מיט איין וואָרט, אז די פליטים-אימיגראַציע וועט אַרײַנדרײַגען און פאַרפלייצן די שוין עקזיסטירנדיקע פּאָזיציעס פונם עקאָנאָמישן און קולטורעלן לעבן אין אויסטראַליע. אז זיי וועלן נישט באַשאַפן קיין נייע ישובים מיט נייע אינדוסטריעס און נייע אַרבעטס-פּאַסטנס.

די אויסטראַלישע דעגירונג איז טעאָרעטיש געווען פאַר אַ פּראָצעס פון אינפילטראַציע אין דער עקזיסטירנדיקער עקאָ-נאָמישער סטרוקטור פון לאַנד. אויך די עפנטלעכע מיינונג האָט אַנדערש נישט געטראַכט. אָבער, צי קאָן מען זיך פאַרשטעלן אַ מאַסן-אימיגראַציע, פון וועלכער דאָס לאַנד זאָל האָבן נוצן און וואָס זאָל אויך זיין גינסטיק פאַר די נייַגעקומענע, אויב זי איז נישט געהעריק פּלאַנירט און געווענדט אין אַ באַשטימטער ריכטונג?

אז דער פּראָצעס פון אינפילטראַציע איז עקאָנאָמיש און אויך פּסיכאָלאָגיש אוממעגלעך אין אויסטראַליע ביים היינטיקן סאַג, איז געוואָרן קלאָר פון די דערפאַרונגען, וואָס מען האָט געהאַט פון דער קליינער אימיגראַציע אין די לעצטע יאָרן. מען וואָלט אפילו געקאָנט זאָגן, אז די דיסקרימינאַציעס לגבי די פליטים דאַרפן באַטראַכט ווערן ווי אַ נאַטירלעכע רעאַקציע קעגן דעם פּראָצעס פון אינפילטראַציע, וואָס מען האָט אויפגעצווונג-

גען אויף דעם אויסטראלישן קיבוץ. די דיסקרימינאציעס לאָזן זיך פארשטיין, אויב מען איז מיט זיי אויסן געווען צו דיסקרעדירן די פליטים-אימיגראנטן אין אויסטראליע. עס איז אָבער שווער צו פארשטיין, אז דיוועלבע אַרגומענטן האָט מען אויך באַנוצט קעגן אַ מאַסן-אימיגראַציע בכלל. נישט ווילנדיק מוז מען דעריבער שטעלן אונטער אַ פראַגע-צייכן די אויפריכטיקייט פון די כוונות מצד די, וואָס האָבן זיך מיט אַזעלכע אַרגומענטן באַנוצט.

צי האָט די אָפיציעלע פּאָליטיק זיך געריכטעט לויט דער עפנטלעכער מיינונג, צי פארקערט, די עפנטלעכע מיינונג איז אָפיציעל באַאיינפלוסט געוואָרן — די דאָזיקע פראַגע לאָזט זיך דיסקוטירן. די לידערס פון דער קאָמפּאַניע צו באַאיינפלוסן די עפנטלעכע מיינונג קעגן די פליטים אויף אַן אַנטיסעמיטישן באַדן און טיילווייז אויפן באַדן פון מעגלעכער נישט-לאַיאַליטעט מצד די פליטים, זענען געווען דער געווענ. פרעמיער פון נ. ס. וו. מר. מעיר, דער וויצע-פרעמיער מר. ברוקסנער און דער פריוואַט-סקרעטאַר פון זיין עקסעלענץ דעם גאָווערנער.

אויב די אַדמיניסטראַציע איז געווען קעגן אַריינלאָזן יידן, איז איר אויפגאַבע אין דער דאָזיקער ריכטונג אין אַ גרויסער מאָס פאַרלייכטערט געוואָרן פון יענע אויסטראַלישע יידן, וואָס האָבן זיך געשראַקן פאַר אַ צופלוס פון איראָפּעאישע יידן. די „דזשוואיש וועלפער סאַסיטי“ איז יעדנפאַלס געווען שטאַלץ דערמיט, וואָס זי האָט געהאַט דעם פולן צוטרוי מצד אַ רעגירונג, וואָס האָט פאַקטיש פאַרבאָטן די איינוואַנדערונג פון יידן שע פליטים.

3. די אימיגראַנטן

די פראַגע פון פליטים-איינוואַנדערונג שטעלט זיך פאַר אין גאַנצ אַנדער ליכט, ווען מען פאַרגלייכט די גרויסע צאָלן, וואָס האָבן געוואַלט און געקאָנט קומען, אַנטקעגן דעם הויפּעלע, וואָס איז אַריינגעלאָזט געוואָרן.

אין דייטשלאַנד, עסטרייך, טשעכאָסלאָוואַקיע, ליטע, פּוילן, אונגאַרן, רומעניע און אַלע איבעריקע לענדער פון אַנטיסעמיר טישן טעראָר, זענען די פּאַטענציעלע עמיגראַנטן נישט געווען באַנקירן און באַלשעוויקעס גלייכצייטיק, ווי עס האָט די נאַציר פראַפּאָגאַנדע זיי געשטעמפלט פאַר דער וועלט. זיי זענען געווען וויסנשאַפטסלייט, פראַפּעסיאָנאַליסטן, סוחרים, בעלי-מלאכות, אַרבעטער און אויך באַשטימטע צאָלן טרענירטע ערד-אַרבעטער, אויף וואָס פאַר אַן אופן איז געמאַכט געוואָרן דער אָפּקלייב

פון די אימיגראַנטן, וועלכע מען האָט אַריינגעלאָזט? דער צוזאַמענשטעל פון די דייטשע, און כפרט פון די עסטרייכישע און טשעכאָסלאָוואַקישע פליטים, וואָס זענען געקומען קיין אויסטראַליע נאָכן פאַלן פון עסטרייך, איז געווען אַ צופע-ליקער וואָס שייך זייערע באַרופן. דאָס זענען געווען סתם מענטשן, וועלכע האָבן געהאַט געלט אין אויסלענדישע בענק און וועלכע האָבן אויף וואָסער ס'איז אופן נושא-חן געווען ביי די באַאַמטע, וואָס האָבן געהאַט אַ דעה ביים אָפּקלייב פון די עמיגראַנטן. עס פאַרשטייט זיך, אז דער בורזשואַזער עלעמענט איז געווען דער דאָמינירנדיקער, מהמת ווער אַנדערש האָט דען אויסלענדישע קרעדיטן צו דיספּאָזיציע?

הגם דאָס פאַרמאָגן געלט קאָן מען נישט באַטראַכטן ווי אַ פּגם, דאַרף מען אָבער צווייפלען, צי די באַזיננדיקע קלאַסן זענען דער געוונטשענסטער עלעמענט פאַר דער איינוואַנדער-רונג קיין אויסטראַליע. מען האָט אויך מכלימרשט גענומען אין אַכט דעם באַרוף פון אַפליקאַנט, אָבער מען ווייס פון אַ טך פאַלן, אז מען האָט אָפּגעזאַגט די איינרייזע-דערלויבעניש אַ טך ערלעכע, נוצלעכע מענטשן און גוטע פּאַכלייט, וואָס וואָלטן געקאָנט איינפירן נייע אינדוסטרי-צווייגן און אויסאַרבעטן אַזעלי-כע אַרטיקלען, וואָס ווערן אימפּאַרטירט קיין אויסטראַליע. שון דער צווייטער זייט האָט מען אָבער אַריינגעלאָזט דאָקטוירים און דענטיסטן, נישט געבנדיק זיי קיין דערלויבעניש צו פראַקטיצירן.

די לאַגע פון די פּוילישע יידן שטעלט זיך פאַר אַביסל אַנ-

צווייטער אויסטראליש-ידישער אלמאנאך

דערש. פוילישע יידן זענען צום רוב ארויסגעפארערט געווארן דורך קרוכים, וועלכע זענען אין די פריערדיקע יארן געקומען קיין אויסטראליע, און מיט 50 פונט אויפווייזגעלט האבן זיי געקאנט אריינקומען אין לאנד. דער עלעמענט פון די פויליש-ידישע אימיגראנטן איז דעריבער א מער געמישטער און בא-שטייט פון פארשידענערליי פאכלייט און פראפעסיאנאליסטן. די צאל פליטים, וואס זענען רעגיסטרירט געווארן אין די פארשידענע אפטיילונגען פון דער א. דזש. וו. ס. (אויסטראליען דזשואיש וועלפער סאסייטי), איז בערך 7,000. בישאף דר. ס. ווענן פילטשער, סידנעי, פארזיצער פון צווישן-קירכלעכן קאמיטעט פאר פליטים-הילף, שאצט אפ די צאל פליטים אויף 6,500, אריינרעכענענדיק די נישט-ארישע קריסטן. די צאל 7,000 איז זיכער איבערגעשאצט, ווארום א סך פון די פליטים האב זיך איבערגעטראגן פון איין שטאט אין צווייטן און זיך טאפלט רעגיסטרירט אין פארשידענע שטאט-אפטיילונגען פון דער א. דזש. וו. ס. אנדערע ווידער, בפרט געשמרטע פליטים, האבן געזוכט שטיצע אין יידישע און נישטיידישע הילף-אר-גאנזאציעס, און זייערע נעמען האבן פ'יגורירט גלייכצייטיק אין פארשידענע רעגיסטערס.

ווי קליין עס איז געווען די אינוואנדערונג פון פליטים קיין אויסטראליע, קאן מען זען פון פאלגנדיקע ציפערן (אנגע-געבן פונם אמט פאר פאלקס-צייילונג און סטאטיסטיק): אין די יארן 1933-40 זענען קיין אויסטראליע אריינגעקומען 19,433 אימיגראנטן פון דייטשלאנד, עסטרייך, טשעכאסלאוואקיע, אונ-גארן, פוילן, רומעניע, ליטע, יוגאסלאוויע; אין די יארן 1925-32 זענען פון די זעלבע לענדער אריינגעקומען 14,079 אימיגראנטן. פון די אָנגעגעבענע ציפערן זענען 9,167 געווען פון יוגאסלאוויע, יוגאסלאוו, איטאליענער און גריכן מאכן אויס דעם גרעסטן חלק פון דער נישט-בריטישער באפעלקערונג אין אויסטראליע.

די פאנאנדערטיילונג פון די פליטים אין די באזונדערע אויסטראלישע שטאטן, איז: 4,198 אין נירסאוס-וויילס, 260

די יידישע פליטים אין אויסטראליע

אין קווינסלענד, 233 אין מערב-אויסטראליע, א פאר אין טאס-מאניע און אין דער צפון-טעריטאריע. די פארבליבענע צאל, בערך 2,100 פאלט אויס אויף וויקטאריע. די מעלבארנער א. דזש. וו. ס. האט נישט געגעבן קיין שום אינפארמאציע וועגן דער דאזיקער פראגע, און מיר ברענגען די געבראכטע צאל אויפן סמך פון פשוטן אריטמעטישן חשבון. ווי עס ווייזט אויס, האט נירסאוס-וויילס כמעט נאכאמאל אזויפיל פליטים ווי וויקטאריע. עס איז זייער שווער אָנצוגעבן די צאל פון די געשמרטע פליטים, וואָרום אין די נישטיידישע פליטים-ארגאניזאציעס האבן זיך רעגיסטרירט א סך יידישע פליטים, וועלכע האבן נישט געהאט קיין איבעריקן צוטרוי צו דער א. דזש. וו. ס.

עס וואָלט געווען אינטערעסאנט צו וויסן די צאלן פון די פליטים לויט זייערע נאציאנאליטעטן. צום באַדויערן האבן מיר באקומען אינפארמאציע וועגן דער פראגע בלויז פון דער דרום-אויסטראלישער אפטיילונג פון דער א. דזש. וו. ס. פון די 133 פליטים, וואס זענען געקומען קיין דרום-אויסטראליע, זענען 63 פון דייטשלאנד, 44 פון עסטרייך, 9 פון טשעכאסלאוואקיע, 9 פון פוילן, 5 פון אונגארן, 2 פון לאטוויע, איינער פון פראנץ-רייך. מיר נעמען נישט אָן, אז די זעלבע פראפארציע גילט פאר די אנדערע שטאטן. די ציפערן, וואס מיר האבן באקומען פון סטאטיסטישן אמט, זענען נישט קיין גענויע, וואָרום דער אמט מאכט נישט קיין חילוק צווישן יידישע און נישטיידישע פליטים פון איין זייט, און פון געוויינטלעכע עמיגראנטן, טוריסטן, האנדלס-אגענטן ביז אייגנטלעכע פליטים פון דער צווייטער זייט. יעדנפאלס זענען די ציפערן, וואס מיר האבן באקומען פון סטאטיסטישן אמט, באראקטעריסטיש. אין 1939, ווען די פליטים-אינוואנדערונג איז געווען די גרעסטע, זענען 5,563 געקומען פון דייטשלאנד און עסטרייך, 1,016 פון פוילן, 522 פון אונגארן, 354 פון טשעכאסלאוואקיע, 155 פון רומעניע, 211 פון ליטע. עס זענען אויך געווען עטלעכע פון איטאליע, האלאנד, פראנקרייך, לאטוויע, עסטאניע און בעלגיע. פון דער אָלגעמיינער צאל 7,651 מאכן אויס די אימיגראנטן פון דייטש-

צווייטער אויסטראליש-ידישער אלמאנאך

לאנד און עסטרייך בערך 73 פראצענט. ס'איז כאראקטעריסטיש, אז אין פארגלייך מיט וויקטאריא האבן זיך אין נ. ס. וו. בא' זעצט מער ווי צוויי מאל אזויפיל פליטים פון דייטשלאנד, עסטרייך, ליטע און רומעניע, און מער ווי דריי מאל אזויפיל פון אונגארן און טשעכאסלאוואקיע. אנטקעגן דעם האבן זיך אין וויקטאריא באזעצט מער ווי טאפלט פוילישע יידן ווי אין נ. ס. וו.

4. רעכטלעכע און סאציאלע לאגע פון די פליטים

די יידישע פליטים באטרעפן 0.1 פראצענט פון דער אויסטראלישער באפעלקערונג. די גאנצע יידישע באפעלקערונג האט אין 1933 געציילט 23,533 נפשות, אזוי, אז די פליטים שטעלן מיט זיך פאר א צירווקס פון כמעט 30 פראצע. אין נ. ס. וו. שטעלן זיי מיט זיך פאר א צירווקס פון איבער 40 פראצע. פון דער יידישער באפעלקערונג (10.305).

די רעפרעזענטאטיווע יידישע ארגאניזאציעס אין אויסטראליע האבן מיט קליינע אויסנאמעס נישט אריינגענומען קיין פליטים אין זיינע קאמיטעטן. אפילו אזא ארגאניזאציע ווי די נישטלאנג געגרינדעטע אויסטראלישע אפטיילונג פון יידישן וועלטקאנגרעס האט אויסגעמיטן די פליטים אין איר ליסטע. מר. דעיוואל דייוויס, וויצע-פארזיצער פון אויסטראלישן יידישן וועלטקאנגרעס, האט אפילו אין א בריוו אין „היברו סטאנדארד", סידנעי, פון 31סטן יולי, 1941, קלאר אויב געדריקט די קעגנערשע שטעלונג פון דער אויסטראלישער עקזעקוטיווע לנבי א מאסנווייזער יידישער אימיגראציע.

די „דזשוואיש וועלפער סאסיטי", וואס איז פון דער גירונג אפפארטרויט געווארן צו רעפרעזענטירן די אינטערעסן פון די פליטים, איז אויסגעשפראכן קעגן יידישער אימיגראציע. די דזש. וו. ס. ווערט אין א גאר גרויסער מאס פינאנסירט דורך אמעריקאנער יידן (די אפטיילונג אין נ. ס. וו. האט ביזן 30סטן אפריל, 1940, באקומען פון אמעריקע 27,575 פונט), אבער איר טעטיקייט ווערט געפירט אין די אינטערעסן פון די אויסטראלישע פליטים.

די יידישע פליטים אין אויסטראליע

דאלישע יידן, ווי זיי ווערן פארשטאנען דורכן „עדווייזארי בא'רד" און דער גרויסער סינאגאגע אין סידנעי. עס איז כדאי אנטווייזן, אז פון אירע קליינע פאָנדן, אין 1940, האָט די סידנעיִער אָפֿיִ טיילונג פון דער דזש. וו. ס. באַצאָלט פּרײַער־אויס 1,200 פונט פאַר דריי יאָר דיר־ה־נעלט דעם „דזשוואיש וואָר מעמאָריאַל", וואָס איז אַ קהליש אייגנטום פון דעם ייִדישן קיבוץ אין סידנעי. קנאַפֿע 7 טויזנט פונט האָבן אויסגעמאַכט די אַדמיניסטראַטיווע קאַסטן פאַרן יאָר 1939-40. אפילו די צוגרייטונגס־פאַרם אין טשעלסי פאַרק, נ. ס. וו., וואָס האָט זיך, ווי עס איז שפּעטער אַרויסגעוויזן געוואָרן, אַליין געקאָנט אויסהאַלטן, האָט דער דזש. וו. ס. אָפּגעקאַסט ביי אַקטאָבער 1940 איבער 8 טויזנט פונט. נישט געקוקט אויף די ריזיקע הוצאות, האָט די דזש. וו. ס. גאַר ווינציק אויפגעטאָן פאַר די פליטים. דאָס אַרבעט־ביוראָ האָט גאַר שלעכט פונקציאָנירט און בכלל האָבן די פונקציאָנאַרן אַרויסגעוויזן אַ שלעכטע באַציאָנונג צו די פליטים, זיי באַהאַנדלט ווי „גרינע" און אין מערערע פּאַלן אויך געזוכט זיי אפילו צו עקספּלאָאטירן.

לויט אָנגעגעבענע ציפּערן זענען צווישן די פליטים פאַראַן 126 מענער אויף 100 פרויען. אין משך פון 1939 האָבן חתונה געהאַט 58 מיידלעך, געבוירענע אין דייטשלאַנד, 29 — אין עסטרייך, 12 — אין טשעכאָסלאַוואַקיע, 59 — אין פּוילן. אין פאַרגלייך מיט 1933, שטעלן זיך די ציפּערן פאַר: 3, 5, 43. נאָר אַ קליינע צאָל פון זיי האָט חתונה געהאַט מיט געבוירענע אין אויסטראַליע. די ציפּערן פאַר מענער, געבוירענע אין די דערמאָנטע לענדער זענען: 64, 14, 41, 116 אין 1939 און 31, 5, 14, 115 אין 1933. די צאָל קינדער געבוירן ביי עלטערן פליטים פון די אויסגערעכנטע לענדער זענען: 83, 18, 45, 201 אין 1939, און 70, 11, 20, 203 אין 1933. דער קליינער אונטערשייד אין ציפּערן צווישן די ביידע יאָרן איז זייער כאַראַקטעריסטיש.

פון 133 פליטים אין דרום־אויסטראַליע זענען דאָ בלויז 10 קינדער אונטער 16 יאָר; פון 233 אין מערב־אויסטראַליע —

צווייטער אויסטראליש-יידישער אלמאנאך

בלויז 14. אין נ. ס. ו. געפינען זיך 917 מענער-פליטים איבער 40 יאָר אלט אין פארגלייך מיט 1.098 אין עלטער פון 17 ביז 40. לויט דעם קאָן מען ארטוילן, אַז די גרעסטע צאָל דירעקטע אינדרויזע-דערלויבענישן האָט מען געגעבן עלטערע מענטשן, וואָרום די רעגירונג האָט בלויז אין זעלטענע פאַלן דערלויבט עלטערן מיטצופאָרן מיט זייערע קינדער, וועלכע האָבן באַקומען אינדרויזע-דערלויבענישן. דאָס איז פאַרשטענדלעך, וואָרום ביים אָפּקלייב פון פליטים-אימיגראַנטן האָט מען זיך קורסירל גע-רעכנט מיט זייער געלט-באַזיץ.

אויב מיר זאָלן צו די אויבן-געבראַכטע ציפּערן צוגעבן די עקאָנאָמישע און פּאָליטישע שוועריקייטן, אויף וועלכע די פּלי-טים האָבן דאָ אָנגעטראָפּן, מוזן מיר קומען צום אויספיר, אַז זיי זענען פאַרמשפּט אויף אויסצושטאַרבן אין אויסטראַליע, אויב עס וועט נישט פּאַרקומען קיין גרינטלעכע ענדערונג אין דער לאַגע.

די פליטים זענען געקומען קיין אויסטראַליע פול מיט האָפּ-נונגען, זיי האָבן געמיינט, אַז זיי וועלן נאָך דעם איראַפּעאַישן גיהנום דאָ געפינען פרייהייט און עקאָנאָמישע זיכערקייט. זיי זענען אָבער גיך אַנטוישט געוואָרן אין זייערע האָפּנונגען, און מעטום, ביים זוכן באַשעפּטיקונג, און אפילו שוין זייענדיק באַ-שעפּטיקט, האָט מען זיי כסדר דערמאַנט, אַז דעם אויסטראַליש-געבוירענעם דאַרף געגעבן ווערן פּאַרזיג. מען האָט זיך נישט גערעכנט מיט זייערע קוואַליפיקאַציעס און כסדר זיי געגעבן אַנצוהערן, אַז זיי זענען „פיינטלעכע פרעמדע“. די אויסנאַם-געזעץ קעגן די פליטים זענען אָנגעווענדעט געוואָרן נישט בלויז לגבי פרעמדע פון פיינטלעכע לענדער.

אַ הויך-קוואַליפיקירטער אַגראַנאַם, אַ ספּעציאַליסט אין טאַבאַק-צוכט און אַ פּוילישער בירגער האָט באַ-קומען פון פּוילישן גענעראַל-קאָנסול אַ רעקאָמענדאַציע צום אַגריקולטור-מיניסטער. דער מיניסטער האָט, אָנערקענענדיק די צויכטיקייט פונם אַפליקאַנט פאַר דער יונגער טאַבאַק-אינדוסטרי אין אויסטראַליע, אים צוגעוואָנט צו געבן באַשעפּטיקונג. דער

די יידישע פליטים אין אויסטראַליע

דירעקטאָר פון באַטרעפּנדיקן דעפּאַרטאַמענט האָט אָבער קאָ-טענאַדיש דערקלערט, אַז דער פּאַסטן איז רעזערווירט אויס-שליסלעך פאַר אויסטראַליער, אפילו ווען זיי באַזיצן נישט די געהעריקע קוואַליפיקאַציעס.

אמת, עס זענען דאָ אויסנאַמען, בפרט אין די שטאַטן, וווּ עס האָבן זיך באַזעצט ווינציק פליטים. אין דרום און מערב-אויסטראַליע איז די לאַגע אין דער הינזיכט אַ סך גינסטיקער. אין די איבעריקע שטאַטן האָבן בלויז איינצלע הויך-קוואַליפיר-צירטע טעכטיקער באַקומען באַשעפּטיקונג. אַ דייטשיידישער אינזשינער האָט געמאַכט די פּראַיעקטן פאַר דעם אויסטראַלישן טאַנק, אַ צווייטער האָט מיט זיין פּאַכמענישקייט צוגעהאַלפּן אוועקצושטעלן אין אויסטראַליע די אָפּטיק-אינדוסטרי אויף אַ הויכער מדרגה, לויט די מאָדערנע מלחמה-באַדערפענישן. דאָס זענען אָבער בלויז אויסנאַם-פאַלן וואָס האָבן להלוטין נישט גע-ענדערט די לאַגע פון די פליטים בכלל. זיי זענען געצווינגען צו ווערן האָקערס, פאַרזיכערונגס-אַגענטן, קאַלעקטאָרן פון שלעכ-טע הובית א. ד. גל.

דעגנטיסטן און דאָקטוירים, וועלכע פּראַקטיצירן אַן אויסט-ראַלישער דערלויבעניש, ווערן שווער באַשטראָפּט. הגם עס איז דאָ, צוליב דער מלחמה, אַ גרויסער מאַנגל אין דאָקטוירים, מוזן געניטע און לאַנג-פּראַקטיצירטע מעדיקער אַדורכמאַכן אַ דריי-יעריקן קורס אין אַן אויסטראַלישן אוניווערסיטעט און דערנאָך באַלייגן אַן עקזאַמען, ביז זיי באַקומען דאָס רעכט צו פּראַקטי-צירן. מען קאָן זיך פאַרשטעלן די לאַגע פון אַ באַרימטן אייראַ-פּעאַישן דאָקטאָר, אַן אוניווערסיטעטס-פּראָפּעסאָר, וואָס איז גע-ווען פּאַרוויצער פון וויסנשאַפּטלעכע קאָנגרעסן, ווען ער מוז אויפּסניי אַדורכמאַכן די אוניווערסיטעטס-רוטין און זיך לאָזן עקזאַמינירן. אַחוץ דעם קאָנען זיך אונטערנעמען אַדורכצומאַכן דעם דרייעריקן אוניווערסיטעטס-קורס בלויז די, וואָס האָבן גענוג געלט דערווייל זיך אויסצוהאַלטן.

אַ טייל פליטים האָבן פרובירט זיך צו נעמען צו לאַנד-ווירטשאַפּט, בפרט צו הינער-און הויז-צוכט, זייער צאָל קאָן

צווייטער אויסטראליש-יידישער פלמאנאך

ווערן געשאצט פון צוויי ביו דריי הונדערט. זייערע אונטערנע-
מונגען האבן אבער געהאט קנאפ דערפאלג. אזעלכע אונטער-
נעמונגען זענען זייער ריזיקאליש אין אויסטראליע, אויב זיי
ווערן נישט פלאנירט אין א גרויסן מאסשטאב און אויף א מאסד-
פראדוקציע.

דער רוב מנין און רוב בנין פון די פליטים פילן, אז זייער
לעבן איז א פארשפילטס. דאס פאמיליעלעכע ווערט איינגע-
בראכן, מהמת אויף די פרויען ליגט דער עול פון פרנסה פונקט
ווי אויף די מענער, און אין א סך פאלן זענען די פרויען די איינ-
ציקע פרנסה-ברענגערס.

די לאגע ווערט נאכמער באשווערט צוליב די פאליטישע
באגרעניצונגען. די פליטים פון דייטשלאנד, עסטרייך, טשעכא-
סלאוואקיע, אונגארן, איטאליע, רומעניע ווערן אפיציעל גע-
שטעמפלט אלס „פיינטלעכע פרעמדע“. מען באהאנדלט זיי ווי
הויגס-געפאנגענע אויף פאראל, זיי טארן נישט פארברענגען
א נאכט אויסער דעם דעניסטריטן וויין-ארט, טארן נישט רייזן
אן דערלויבעניש, טארן נישט באזיצן קיין ראדיאס און פאטא-
גראפישע אפאראטן. זיי זענען פארפליכטעט אריינצולייגן ברויז
קיין אויסלאנד אין א באזונדערן קאנווערט, אדדעסירט צום צענד-
זאך; זיי טארן נישט קויפן קיין באדן, אדער הייזער; ס'איז זיי
נישט דערלויבט צו כאפן פיש. דאס אלץ איז נאך א טייל פון די
באגרעניצונגען, וואס פארפליכטן לגבי די „פיינטלעכע פליטים“.
אהוי דעם איז נישט דערלויבט זיי צו באשעפטיקן ביי ארבעטן,
וואס זענען אונטער מלוכהשער לייטינג. אדער קאנטראל, ווי
דאדיא, שולן, און ביי יעטוועדער ארבעט, וואס איז פארבונדן
מיט מיליטערישער פארטיידיקונג. א סך פריוואטע פירמעס
טוען נאך דער רעגירונג, אפילו ווען זיי האבן לגמרי נישט צו
טאן מיט מיליטערישער פארטיידיקונג; זיי געניסן נישט פון
דעם נייאיינגעפירטן קינדער-באנום, אפילו ווען זייערע קינדער
זענען געבוירן אין אויסטראליע. אן אנדערע כאראקטעריסטי-
שע באגרעניצונג איז דער פארבאט צו אנגלייזירן זייערע נעמען.

די יידישע פליטים אין אויסטראליע

5. דער עקאנאמישער און קולטורעלער מצב און דער פרינציפ פון אינפילטראציע

די רעגירונג האט א קעגנערישע שטעלונג לגבי דער פאר-
מירונג פון קאלאניעס און באזונדערע ישובים פון פרעמדע. טע-
ארעטיש שטייט זי אויפן פרינציפ פון אינפילטראציע. די פרעמד
דע דארפן אויפגעבן זייער אידענטישקייט און זיך אסימילירן
אין די עקזיסטירנדיקע באדינגונגען פון דעם עקאנאמישן און
געזעלשאפטלעך-קולטורעלן לעבן אין אויסטראליע.
דאס איז נישט נאך אין הסכם מיט דער אפיציעלער פאר-
ליטיק, נאר אויך א רייע קערפערשאפטן, ווי דער פארבאנד פון
שעפסן-פארמערס, שטייען אויפן שטאנדפונקט פון אינפילטרא-
ציע. אין דער בראשור „א יידישער קאלאניע-קויבוז אין אויסט-
ראליע“ גיט דער מחבר, ש. סטעדמאן, איבער, אז דער דערמאנט
טער פארבאנד האט אויף א קאנבערענץ פראטעסטירט קעגן
דעם, פרעמדע זאלן שאפן באזונדערע קאלאניעס אין אויסטרא-
ליע, און זיך ארויסגעזאגט דערפאר, אז אימיגרנטן דארפן ווערן
אכסארבירט פון דער אלגעמיינער באפעלקערונג.

אז די פאליטיק פון אינפילטראציע איז א פאלשע, בא-
ווייזט דער עקאנאמישער צושטאנד, אין וועלכן דער גרעסטער
טייל פליטים געפינט זיך. די דאזיקע פאליטיק האט זיך ארויס-
געוויזן צו זיין אויף אזוי ווייט אומפראקטיש, אז די רעגירונג
האט געהאלטן פאר נויטיק איינצופירן געוועזן, וואס זענען גע-
שטאנען אין פולער סתירה צו אינפילטראציע. צוליב דער עקא-
נאמישער לאגע אין אויסטראליע האט מען געזוכט צו באגרע-
ניצן די פליטים אויף כלערליי אופנים, אז זיי זאלן נישט האבן
קיין שום מעגלעכקייט צו קאנקורירן מיט די אויסטראליש-
געבוירענע.

אויך אויפן סאציאל-קולטורעלן געביט איז די לאגע ווייט
נישט צופרידנשטעלנדיק. די אייראפעאיש-קאנטאנענטאלע קול-
טור איז פרעמד אין אויסטראליע, וואס שטייט אונטערן איינ-
פלוס פון ענגלאנד און אמעריקע. בלויז געצילטע האבן אנער-

קענט, אז דער בעסערער פליטיס-עלעמענט איז דא אהערנעקער מען ווי ליכט-טרעגערס פון דער אייראפעאישער קולטור, כדי זי צו פארפלאנצן אין דער נייער היים. די ווינציקע, וועלכע האבן דאס אָנערקענט, הגם זיי האָבן פאַרנומען פירנדיקע פּאָזיציעס אין אויסטראַלישן לעבן, האָבן דאָך נישט געהאַט גענוג איינפלוס אויף די ברייטע שיכטן, אז זיי זאָלן געהעריק אָפּשאַצן די גרויסע קולטורעלע באַדייטונג פון דער פליטיס-אימיגראַציע קיין אויסטראַליע.

נישט געקוקט אָבער דערויף האָבן די פליטים דאָך עפעס בייגעטראָגן פאַר דעם פּראָגרעס אין אויסטראַליע. זיי האָבן אָר-גאַנזיירט, אָדער געהאַלבן אָרגאַניזירן נייע אינדוסטריען, ווי אָפּטישע און כעמישע אויסאָרבעטונגען, האַנטבײטלען, גאַלאַני-טעריע, מאַדעלקליידער, און אין אַ געוויסער מאָס באַאיינפלוסט צום בעסערן דעם אלגעמיינעם געשטאַק. אויבן געבויט פון קיל-טוד האָט דער מאַכער פון דער דאָזיקער אַרבעט געהאַפּן אָרנאַ-ניירן פאַר דער לערער-פּעדעראַציע אין נ. ס. וו. אַ סעריע פאַר-טראָגן, וואָס האָבן אַריינגעבראַכט אַ נייעם וויסנשאַפטלעכן צוגאַנג צו דער געשיכטע פון קאָנסט און ציוויליזאַציע. דער שוויצאַרישער יידישער מאַלער, ס. הערמאַן, וואָס אַ סך ביי-געטראָגן צו אַ מער פּראָגרעסיווער אָפּשאַצונג פון מאַלעריי, דריי פליטים, פון וועלכע דער מאַכער וויסט, האָבן פאַרעפנטלעכט ביכער אין אויסטראַליע. זיי זענען: דר. שנירער, קורט אָפּענ-בורג און סטעפאַן קעלען. ס'איז כדאי צוזעגן, אז ס. הערמאַן האָט כוכשטעבלעך געליטן הינגער-נויט, ביז עס איז אים גע-לונגען אַלס אַ שוויצאַרישער בירגער אַריינצומהערטן אין אויסט-ראַלישן מיליטער.

די פליטים האָבן אין אַ געוויסער מאָס אייראָפּעאזירט דאָס אויסטראַלישע שטאַט-לעבן, די ווינער קאַפּע-הייזער, וואָס זיי האָבן דאָ געעפנט, מיט מוזיק, מיט צייטונגען און זשור-נאַלן אויף די טישן, די דעקאָרירטע שוויפּענסטערס פון זייערע מאַדעגעשעפטן, די מאַדערנע קאַסמעטישע אַנשטאַלטן, דאָס אַלץ האָט דאָ אַריינגעטראָגן אַ באַשטימטע אייראָפּעאישע אַמ-

מאַספּערע. אויך האָט די ווינער באַלעט-מיסטערין, באַדענוויר זער, שטאַרק באַאיינפלוסט די טאַנצ-קונסט אין אויסטראַליע. נישט געקוקט אויף די שווערע כאַדינגונגען, האָבן דאָך די פלי-טים באַוווּזן צו שאַפן און צו ווירקן אויף אַלע געביטן פון אויסטראַלישן לעבן.

דאָס בילד, וואָס מיר האָבן געשילדערט פון די פליטים אין אויסטראַליע, וואָלט נישט געווען גאַנץ אויב מען זאָל נישט צוגעבן, אז דער רוב פליטים האָט באַמט ליב דאָס לאַנד און האָט נישט כדער עס צו פאַרלאָזן אפילו נאָך דער מלחמה. זיי האָבן אויך גערן דעם אויסטראַלישן מענטש פאַר זיין גוטמו-טיקייט, העפּלעכקייט און פּרוינטלעכקייט, הגם נישט אַלעמאַל ביסטו זיכער, אז דאָס איז אויפריכטיק געמיינט. עס איז איר בעריק צוזוגעבן, אז דער פליט וויסט ווי אָפּצושאַצן די מעג-לעכקייט, וואָס ער האָט דאָ פריי אַרויסצוזאָגן, וואָס ער טראַכט, כאַטש ער איז געשטעמפלט אַלס אַ „פּיינטלעכער פרעמדער“. אויב ער איז נישט צופיל איבערגעשראַקן פון זיינע אייראָפּע-אישע דערפאַרונגען, געניסט ער פון אַט דער פרייהייט. אַ באַ-וווּזן איז — די דאָזיקע אַרבעט.

נישט געקוקט דערויף, וואָס די פליטים קאָנען צוליב זייער רעכטלעכער און עקאָנאָמישער לאַגע לעת-עתה נישט פילן זיך ווי אינדערהיים, פונדעסטוועגן האָבן זיי ביי מערערע געלעגנ-הייטן אויסגעדריקט די גרייטקייט צו קעמפן האַנטבײהאַנט מיט די אויסטראַליער קעגן דעם נאַציוזם. דער פאַקט, אז מען האָט זיי נישט געגעבן קיין מעגלעכקייט דאָס צו טאָן, האָט אויף זיי באַזונדערס פּינלעך געווירקט.

* * *

דאָס איז אַ קורצער סך-הכל פון דער פליטיס-אימיגראַציע קיין אויסטראַליע. די שלוסן, וואָס מען קאָן ציען פון דעם סך-הכל, זענען צווייערליי: פאַר דער נאַנטער און פאַר דער ווייטער רער צוקונפט. וואָס קאָן שוין אַי צו ווערן געטאָן? מיט אַ צייט

צווייטער אויסטראליש-יידישער אלמאנאך

צוריק האָט מען אַרײַנגעבראַכט פֿון ענגלאַנד 1) 2,250 פֿליטים און מען האָט זײ דאָ אינטערנירט. צווישן זײ זענען דאָ עטלעכע הונדערט ײַנגלעך אין עלטער פֿון בערך 16 יאָר און אַזעלכע פֿער זענלעכקײטן ווי דר. פֿלאַטער, דער מאָדערנער דײַטשער איר בערזעצער פֿון שעקספירן. די דאָזיקע פֿליטים זענען אינטער-נירט געוואָרן „על פי טעות“, ווי עס האָט זיך אויסגעדרוקט דער אינער־מיניסטער אין לאַנדאָן. אין מען וואָלט זײ געקאָנט באַפֿרײען, אויב די אויסטראַלישע רעגירונג זאָל זײ צוטיילן ווײַן־רעכט. פֿון די 15 טויזנט פֿערמיטן, אויף וועלכע אויסטראַליע האָט מסכים געווען אין עוויאָן, זענען נאָך 11 טויזנט נישט אויסגענוצט געוואָרן.

דער פֿרינציפֿ פֿון אינפֿילטראַציע לאָזט זיך נישט אָנווענדן מיט גוטע רעזולטאַטן צוליב דער ספּעציפֿיש־עקאָנאָמישער און קולטורעלער לאַגע אין אויסטראַליע. אָבער ביים הײַנטיקן טאַג, ווען אויסטראַליע איז אין מלחמה־צושטאַנד, דאַרף וואָס מער אויסגענוצט ווערן דער פֿאַראַנענער מענטש־מאַטעריאַל פֿאַר דער פֿאַרטיידיקונג פֿון לאַנד. אַ גרויסע צאָל קוואַליפֿיצירטע פֿאַכלייט, קאָנען אַרײַנגעצויגן ווערן אין מלחמה־אינדוסטריען. אַחוץ דעם דאַרף מען דאָ לעגאַליזירן באַזעגונגען פֿון פֿרייע דײַטשן, פֿרייע עסטרייכער און טשעכאָסלאַוואַקן, ווי מען האָט עס געטאָן אין ענגלאַנד און קאַנאַדע, אָדער אַלס יידן, ווי מען האָט עס געטאָן אין פֿאַלעסטינע. עס איז קײן פֿראַגע נישט, אַז אַלע דיסקרימינאַציעס לגבי די פֿליטים דאַרפֿן אויפהערן. מען דאַרף זײ באַטראַכטן ווי מיטגלידער פֿון אויסטראַלישן קיבוץ און נישט ווי „פֿײַנטלעכע פֿרעמדע“.

אויסטראַליע דאַרף זיך נישט שרעקן פֿאַר עקספּאַנסיע. דאָס לאַנד נױטיקט זיך אין מיליאָנען מענטשן, כדי זיך געהעריק צו אַנטוויקלען און צו ווערן אַ געזונטער, שטאַרקער קיבוץ. די פֿראַגע פֿון מאַסן־אימיגראַציע איז נישט אַקטועל ביים איצטיקן מאָמענט, מען דאַרף אָבער שױן איצט אָנהויבן צוצוגרייטן דעם

(1) 600 פון זיי האָט מען צוריק אַפּגעשיקט קײן ענגלאַנד.

די יידישע פֿליטים אין אויסטראַליע

באָדן אין דער ריכטונג, אַ מאַסן־אימיגראַציע מוז זײן אַ פֿלאַך נירטע און געריכטעט אין נײַע וועגן. דער פֿראַיעקט פֿון אַ יידישן לאַנדווירטשאַפֿטלעכן ישוב אין קימבערליי קאָן אין אַ גרויסער מאָס גילטן אַלס לעזונג פֿון דער פֿראַגע. דער פֿראַיעקט איז ניסטיק אויפֿגענומען געוואָרן פֿון אַ גרויסן טײל פֿון דער עפֿנטלעכער מײנונג אין אויסטראַליע. ער האָט באַקומען די צושטימונג מצד דער מערב־אויסטראַלישער רעגירונג, די פֿראַפעסיאָנעלע פֿאַראייניגען, דעם „טשעמ־בער אָף קאָמערס“, און איז רעקאָמענדירט געוואָרן פֿון אַ סך פֿירנדיקע אויסטראַלישע פֿערזענלעכקײטן. אויב די פֿעדעראַלע רעגירונג זאָל געבן די דערלויבעניש צו גרינדן אַ יידישן לאַנד־ווירטשאַפֿטלעכן ישוב אויף די ברעגעס פֿון טײך אָרד, וואָלט מען נאָר אינגיכן געקאָנט אָנהויבן צו מאַכן די ערשטע צוגרייטונגען אָן שום קאַסטן מצד דער רעגירונג. פֿראַפּ, וואַלטער מאָר־דאָק האָט געזאָגט וועגן דעם קימבערליי־פֿראַיעקט: „אײך גלויב, אַז ישראל שווערע לאַגע איז אַ גוטע געלעגנהײט פֿאַר אויסטראַליע. אויב מיר וועלן זײן קלוג, דאַרפֿן מיר זיך אַנכאַפֿן אָן אַטראַדער געלעגנהײט מיט בײַדע הענט“.

די דאָזיקע ווערטער וואָלטן געקאָנט אָנגעווענדט ווערן לגבי דער פֿליטים־פֿראַגע אין אויסטראַליע בכלל.